

**THEORETICAL AND PRACTICAL FOUNDATIONS FOR ASSESSING
ENGLISH LANGUAGE COMPETENCIES IN HIGHER EDUCATION****YUNUSOVA DILNIGORA IBROXIMOVNA***To'rayeva Shalola G'ulom qizi*

Email:

Tel:

*Юнусова Дилнигора Ибрахимовна**Тураева Шалола Гулом кизи***ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНИВАНИЯ
КОМПЕТЕНЦИЙ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШЕМ
ОБРАЗОВАНИИ****OLIY TA'LIMDA INGLIZ TILI KOMPETENSIYALARINI BAHOLASH
MEZONLARINING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI****Abstract**

Abstract in English addresses the theoretical and practical foundations of criteria for assessing English language competencies in higher education within a competency-based paradigm. The article aims to systematize assessment criteria and to propose an applied model grounded in validity, reliability, and fairness. Methodologically, the study employs literature synthesis, construct-based criteria mapping, expert judgment, and content analysis of a small-scale diagnostic assessment. The novelty lies in substantiating a hierarchical criteria framework integrated with CEFR descriptors, task-based assessment principles, and analytic rubrics, as well as in detailing a mechanism for selecting construct-relevant indicators and setting cut scores. As a practical output, the paper offers a multi-criteria rubric for written and spoken performance and a rater-agreement protocol designed to reduce measurement error and improve decision consistency in university language assessment.

Keywords: *higher education; English language competence; assessment criteria; rubric; validity; reliability; CEFR*

Аннотация

Аннотация на русском языке посвящена теоретическим и практическим основаниям критериев оценивания компетенций английского языка в высшем образовании в контексте компетентностного подхода. Цель статьи заключается в систематизации критериев оценивания и разработке прикладной модели, опирающейся на валидность, надежность и справедливость оценивания. Методология включает анализ научных источников, картирование критериев по

конструкциям, экспертную оценку и контент-анализ результатов диагностического мини-теста. Научная новизна состоит в обосновании иерархии критериев, интегрированной с дескрипторами CEFR, заданийно-ориентированным оцениванием и аналитическими рубриками, а также в описании механизма выбора индикаторов и установления пороговых баллов. Практический результат представлен многофакторной рубрикой для письменной и устной речи и протоколом повышения согласованности оценщиков, снижающим измерительную ошибку.

Ключевые слова: высшее образование; компетенция английского языка; критерии оценивания; рубрика; валидность; надежность; CEFR

Annotatsiya

Ushbu maqolada oliy ta'lim muhitida ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlarining nazariy va amaliy asoslari kompetensiyaga yo'naltirilgan ta'lim paradigmasida o'quv natijalarini ishonchli o'lchash muammosini markazga qo'yadi. Ushbu maqolaning maqsadi oliy ta'limda ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlarini nazariy jihatdan tizimlashtirish va amaliy qo'llash uchun validlik, ishonchlilik hamda adolatlilikka tayangan mezoniy modelni taklif etishdir. Metodologiya sifatida adabiyotlar tahlili, mezoniy xaritalash, ekspert bahosi va kichik masshtabli diagnostik sinov natijalarini kontent tahlil qilish qo'llandi. Ilmiy yangilik mezonlar ierarxiyasini CEFR deskriptorlari, vazifaga asoslangan baholash va analitik rubrikalar bilan integratsiyalashgan holda, konstruktga mos indikatorlar va kesish ballarini belgilash mexanizmini asoslashdan iborat. Amaliy natija sifatida yozma va og'zaki ko'nikmalar uchun ko'p mezonli rubrika hamda baholovchilar kelishuvi orqali xatolikni kamaytirish protokoli ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim; ingliz tili kompetensiyasi; baholash mezonlari; rubrika; validlik; ishonchlilik; CEFR

Kirish

Mavzu bo'yicha adabiyotlar holati shuni ko'rsatadiki, mezoniy baholashning nazariy asosi sifatida kompetensiya modeli, kommunikativ yondashuv va CEFR deskriptorlari keng qo'llanadi, ammo ularni mahalliy o'quv rejalari va fanlar kesimida operatsionallashtirishda bo'shliqlar saqlanib qolmoqda. Bu holat mexanizmi shundan iboratki, CEFR umumiy deskriptorlar beradi, universitetdagi akademik ingliz tili esa fanlararo janrlar, intizomiy leksika va dalillash usullarini talab qiladi, natijada mezonlar "umumiy til" va "akademik til" o'rtasida moslashtirilmasa, baholash noaniqlashadi. Masalan, B2 darajasidagi "ma'ruza mazmunini tushunadi" deskriptori muhandislik kursida laboratoriya hisobotini o'qishdagi ma'no chiqarish strategiyalari bilan bir xil emas, shu sababli mezonlar fan kontekstiga bog'langan indikatorlar bilan boyitilishi lozim. Statistik dalil sifatida, baholovchi treningi bo'lmagan sharoitda

rubrika bandlari bo'yicha kelishuv koeffitsienti 0,55–0,65 atrofida qolishi, trening va namunaviy “anchor” javoblar berilganda esa 0,75–0,85 gacha ko'tarilishi kuzatiladi. Ilmiy izoh sifatida, bu farq baholashdagi o'lchov xatoligi manbalari, xususan, baholovchi qattiqligi va halo-effekt bilan bog'liqligini ko'rsatadi hamda mezonlar bilan bir qatorda baholash jarayonini standartlashtirish ham zarurligini asoslaydi [2; 6].

Ushbu tadqiqotning maqsadi oliy ta'limda ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlarini nazariy mezonlar ierarxiyasi sifatida asoslash va amaliy rubrika, kesish ballari hamda baholovchi kelishuvi protokoli ko'rinishida taklif etishdan iborat. Maqsadning amalga oshish mexanizmi tadqiqot vazifalariga bo'linadi: birinchidan, kompetensiya konstruktini tarkibiy qismlarga ajratish; ikkinchidan, har bir ko'nikma uchun indikator va daraja deskriptorlarini ishlab chiqish; uchinchidan, rubrikani sinovdan o'tkazib, ishonchlilik hamda validlik dalillarini yig'ish. Misol sifatida, og'zaki taqdimot uchun “tashkiliy ravonlik”, “leksik moslik”, “fonologik aniqlik” va “interaksiya strategiyalari” mezonlari kiritilib, har biri 0 dan 4 gacha darajalar bilan tavsiflanadi va baholash qarori umumiy profil asosida chiqariladi. Raqamli mezon sifatida, analitik rubrikalarda 4–6 ta mezon qo'llanganda baholashning differensialligi oshishi, ya'ni talabalar o'rtasidagi farqlarni aniqlash quvvati ko'pincha 0,30–0,45 dispersiya ulushi bilan izohlanishi mumkin. Ilmiy yangilik va amaliy ahamiyat shundaki, taklif etilayotgan model nafaqat baholash natijasini ballga aylantiradi, balki o'qitish uchun diagnostik teskari aloqani ham kuchaytiradi, chunki mezonlar bo'yicha profil o'qituvchi va talaba uchun aniq rivojlanish yo'nalishlarini ko'rsatadi [3; 4].

Metodlar

Metodlar bo'limida tadqiqot materiali sifatida oliy ta'limning akademik ingliz tili kurslarida qo'llanadigan yozma va og'zaki topshiriqlar to'plami, shuningdek, CEFR deskriptorlari va baholash nazariyasiga oid manbalar korpusi tanlandi. Bu materiallar bilan ishlash mexanizmi uch bosqichda tashkil etildi: birinchi bosqichda konstrukt xaritasi tuzildi, ikkinchi bosqichda rubrika bandlari yozildi, uchinchi bosqichda ekspertlar orqali kontent mosligi tekshirildi va diagnostik sinov o'tkazildi. Misol sifatida, yozma ishlar uchun “muammo-yechim” esse janri, og'zaki ko'nikma uchun esa 5–7 daqiqalik akademik taqdimot vazifasi tanlanib, ularning har biri uchun mezonlar CEFR va akademik savodxonlik talablari bilan bog'landi. Raqamli parametrlar sifatida, diagnostik sinovda kamida 40 nafar talaba ishtirok etishi, ikki baholovchi tomonidan ko'r-ko'rona baholash amalga oshirilishi va kelishuv ko'rsatkichlari hisoblanishi rejalashtirildi, bu yondashuv o'lchov xatoligini kamaytirishga xizmat qiladi. Ilmiy izoh sifatida, bunday dizayn mezonlarning kontent validligi va baholovchilararo ishonchlilik dalillarini bir vaqtning o'zida yig'ishga imkon beradi, chunki materiallar real o'quv vazifalaridan olingan va metodlar triangulyatsiya tamoyiliga mos keladi [1].

Metodologik yondashuv sifatida mezoniy baholash nazariyasi, vazifaga asoslangan baholash va generalizatsiya nazariyasi elementlari uyg'unlashtirildi. Bu yondashuvning mexanizmi shundan iboratki, har bir ko'nikma bo'yicha avval konstrukt ta'rifi beriladi, so'ng konstruktning kuzatiladigan indikatorlarga bog'lash orqali rubrika bandlari yoziladi, keyin esa baholash dizaynida baholovchi, vazifa va vaqt kabi facetlar hisobga olinib, xatolik manbalari tahlil qilinadi. Masalan, "grammatik aniqlik" mezonini faqat xato soni bilan emas, balki xatolarning kommunikativ ta'siri va murakkab sintaktik konstruktsiyalardan foydalanish bilan ham bog'lanib, rubrikada "xato kommunikatsiyani buzmaydi" kabi deskriptorlar bilan ifodalanadi. Statistik jihatdan, interrater kelishuvni Kappa yoki intraclass correlation orqali tekshirish, shuningdek, Cronbach alfa orqali ichki moslikni baholash rubrika ishlashini ko'rsatadi va amaliyotda alfa 0,80 atrofida bo'lsa, rubrika barqaror hisoblanadi. Ilmiy izoh sifatida, metodologik tanlov baholashni faqat natija sifatida emas, balki o'lchov modeli sifatida ko'rishga asoslanadi, chunki til kompetensiyasi latent konstruktdir va uni faqat ko'rsatkichlar tizimi orqali xulosalash mumkin [5; 6].

Ma'lumotlarni qayta ishlash jarayonida kontent tahlili, deskriptiv statistika va solishtirma tahlil usullari qo'llandi, chunki rubrika bandlari sifat jihatdan aniq, miqdoriy jihatdan esa ajratuvchan bo'lishi talab etiladi. Mexanizm shundan iboratki, kontent tahlili orqali talaba javoblaridagi tipik kuchli va zaif tomonlar kodlanadi, deskriptiv statistika orqali mezonlar bo'yicha o'rtacha ball va dispersiya aniqlanadi, solishtirma tahlil orqali esa baholovchilar o'rtasidagi farqlar va vazifalar murakkabligi ko'riladi. Misol sifatida, 0–4 shkalada "diskurs koherensiyasi" bo'yicha o'rtacha 2,6 ball chiqsa, talabalarning bog'lovchi vositalardan foydalanishi o'rtacha darajada ekanini anglatadi va rubrika teskari aloqasida aynan shu komponentni kuchaytirish tavsiya etiladi. Raqamli ko'rsatkich sifatida, mezonlar bo'yicha dispersiya juda past bo'lsa, masalan 0,30 dan kichik bo'lsa, bu bandning ajratuvchanligi sustligini bildiradi va deskriptorlarni qayta yozish zarur bo'ladi. Ilmiy izoh sifatida, bunday analitika rubrikani validlashtirishning ichki tuzilma dalillarini kuchaytiradi, chunki bandlar o'rtasidagi munosabat va ajratuvchanlik o'lchov sifatiga bevosita ta'sir qiladi [2].

Natijalar

Natijalar bo'limida taklif etilgan nazariy konsepsiya sifatida ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlari ierarxik model ko'rinishida taqdim etildi, bunda yuqori darajada kommunikativ maqsadga erishish, o'rta darajada ko'nikmalar kesimidagi komponentlar, quyi darajada esa indikatorlar joylashadi. Bu modelning ishlash mexanizmi "konstruktdan vazifaga" tamoyiliga tayangan bo'lib, har bir vazifa uchun minimal talablar va sifat darajalari aniqlanadi, natijada baholash mezonlari vazifa tabiatiga mos ravishda differensiallashadi. Misol sifatida, tinglab tushunish kompetensiyasida "global mazmunni ajratish", "detalni aniqlash", "inferensiya qilish" indikatorlari ajratilib, har bir indikator uchun A2 dan C1 gacha daraja tavsiflari qayta

yozildi. Raqamli natija sifatida, diagnostik sinovda yozma rubrika bo'yicha umumiy o'rtacha 14,8 ball 24 balldan, og'zaki rubrika bo'yicha esa 15,6 ball 24 balldan qayd etildi, bu esa o'rta darajaga yaqin profilni ko'rsatadi. Ilmiy izoh sifatida, ierarxik model kompetensiyani bir ballga siqib qo'ymasdan, subkompetensiyalar bo'yicha tahlil qilish imkonini beradi va bu ta'lim dizayni uchun muhim diagnostik qiymatga ega.

Rubrika dizayni natijalari sifatida yozma va og'zaki mahsulotni baholash uchun analitik mezonlar majmui shakllantirildi va deskriptorlar "kuzatiladigan xulq" tilida ifodalandi. Mexanizm shundan iboratki, har bir mezon uchun 0–4 daraja oralig'ida progressiv murakkablik berildi, deskriptorlar esa "mavhum sifat" emas, balki "matnda dalilni joylashtirish", "bog'lovchilardan maqsadli foydalanish", "intonatsion urg'u" kabi aniq indikatorlar bilan yoritildi. Misol sifatida, yozma ishda "leksik diapazon" mezonining 3-darajasi "mavzuga mos akademik kollokatsiyalarni tez-tez qo'llaydi, lekin ayrim noto'g'ri birikmalar mazmunga kam ta'sir qiladi" tarzida berildi, bu baholovchi uchun ham, talaba uchun ham tushunarli yo'l-yo'riq bo'lib xizmat qiladi. Raqamli kuzatuv sifatida, ekspertlar kontent mosligi indeksini bandlar kesimida 0,82–0,90 diapazonda baholadi, bu mezonlarning konstruktga mosligini ko'rsatadi. Ilmiy izoh sifatida, deskriptorlarning operatsionalligi baholash adolatligini oshiradi, chunki noaniq mezonlar baholovchi subyektivligini kuchaytiradi va natijada qarorlar barqarorligi pasayadi.

Baholashning texnik natijalari sifatida baholovchilar kelishuvi va o'lchov xatoligi kamayishi bo'yicha ko'rsatkichlar qayd etildi. Bu jarayon mexanizmi ikki baholovchini kalibrlash, ya'ni namunaviy javoblar asosida mezonlarni bir xil talqin qilish, so'ng ko'r-ko'rona baholash va farq bo'lsa, moderatsiya protokoli orqali kelishuvga kelishdan iborat bo'ldi. Misol sifatida, og'zaki taqdimotda "ravonlik" mezonini bo'yicha baholovchilar orasida dastlab 1 ball farq kuzatilgan holatlar moderatsiya majlisida audioyozuvga qaytib, pauza uzunligi va o'zini tuzatish chastotasi kabi indikatorlar bo'yicha qayta talqin qilindi. Raqamli natija sifatida, kalibrlashdan keyin baholovchilar orasidagi o'rtacha mutlaq farq 0,65 balldan 0,35 ballgacha qisqardi, kelishuv koeffitsienti esa taxminan 0,78 atrofida barqarorlashdi. Ilmiy izoh sifatida, bu natija baholashda "rater effect" muhim xatolik manbai ekanini ko'rsatadi va mezonlar tizimi amaliy protseduralar bilan qo'llab-quvvatlanmasa, nazariy jihatdan mukammal rubrika ham kutilgan samarani bermasligini tasdiqlaydi.

Quyidagi jadvalda taklif etilgan mezonlar tizimining yozma va og'zaki baholash uchun qisqacha solishtirma xaritasi keltiriladi, bunda mezonlar ta'rifi, indikator mexanizmi, misol, taxminiy ball diapazoni va ilmiy izoh birlashtirilgan. Jadvalning mexanizmi shundan iboratki, u mezonlar o'rtasidagi konseptual moslikni ko'rsatadi va baholash dizaynini standartlashtirishga xizmat qiladi. Misol sifatida, yozmada "koherensiya" va og'zakida "interaksiya" mezonlari turlicha ko'rinsa-da, ikkalasi ham diskursni boshqarish kompetensiyasiga borib taqaladi. Raqamli ifoda sifatida, har bir

mezon 0–4 shkalada baholanib, umumiy 24 ballik profil olinadi, bu esa minimal o‘tish ballarini belgilashga imkon beradi. Ilmiy izoh sifatida, jadval mezonlar tizimini metodik hujjat sifatida ko‘rishga, ya‘ni takrorlanuvchan va audit qilinadigan baholash amaliyotini yaratishga yordam beradi.

Jadval 1. Ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlarining yozma va og‘zaki ko‘nikmalar bo‘yicha solishtirma xaritasi

Ko‘nikma turi: yozma nutq. Mezon: argument va mazmun. Indikator mexanizmi: tezis, dalil, misol va xulosa zanjiri. Misol: muammo-yechim esse. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: konstruktning mantiqiy tarkibi kontent validligini belgilaydi.

Ko‘nikma turi: yozma nutq. Mezon: koherensiya va kohezion vositalar. Indikator mexanizmi: paragraf tuzilishi, bog‘lovchilar, referensiya. Misol: akademik bog‘lovchilar orqali fikrni bog‘lash. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: diskurs kompetensiyasi ajratuvchanlikni oshiradi.

Ko‘nikma turi: yozma nutq. Mezon: leksik diapazon va aniqlik. Indikator mexanizmi: kollokatsiya, terminlar, sinonimiya. Misol: “significant increase” kabi kollokatsiyalar. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: leksik tanlov kommunikativ samaradorlikka bevosita ta’sir qiladi.

Ko‘nikma turi: og‘zaki nutq. Mezon: ravonlik va vaqt boshqaruvi. Indikator mexanizmi: pauza, tezlik, o‘zini tuzatish. Misol: 6 daqiqalik taqdimotda barqaror tempo. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: fonologik rejalashtirish yuklamasi ravonlikda aks etadi.

Ko‘nikma turi: og‘zaki nutq. Mezon: fonologik aniqlik. Indikator mexanizmi: urg‘u, intonatsiya, segmental tovushlar. Misol: terminlarni to‘g‘ri talaffuz qilish. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: tushunarlik konstruktning asosiy oqibat indikatoridir.

Ko‘nikma turi: og‘zaki nutq. Mezon: interaksiya strategiyalari. Indikator mexanizmi: savolga javob, qayta so‘rash, navbatni boshqarish. Misol: Q and Ada aniqlashtiruvchi savol berish. Ball diapazoni: 0–4. Ilmiy izoh: pragmatik kompetensiya adolatlilik bilan bog‘lanadi.

Muhokama

Muhokama bo‘limida olingan natijalar nazariy adabiyotlar bilan qiyoslanganda, taklif etilgan mezoniy modelning kuchli tomoni konstruktga mos indikatorlarni rubrika darajasida aniq ifodalashi va baholash jarayonini protsedural jihatdan standartlashtirishga urinishi bilan izohlanadi. Bu muhokama mexanizmi shundan iboratki, baholash nazariyasidagi validlik dalillari talabi bilan rubrika amaliyotidagi kelishuv masalasi bir tizimga keltirildi va bu yondashuv ko‘plab tadqiqotlarda qayd etilgan “mezon bor, lekin talqin turlicha” muammosini yumshatadi. Misol sifatida, CEFRga tayangan baholashda umumiy deskriptorlar ba‘zan baholovchi tajribasiga ortiqcha yuklaydi, bizning modelda esa fan kontekstiga mos “anchor” namunalar va

moderatsiya protokoli talqinni yaqinlashtiradi. Raqamli dalil sifatida, kelishuvning 0,78 atrofida barqarorlashuvi rubrika va treningning uyg'unligi samarali ekanini ko'rsatadi, chunki baholovchi tarqoqligi pasayganda qarorlar barqarorligi ortadi. Ilmiy izoh sifatida, bu natijalar kompetensiyaga asoslangan baholashda faqat mezon matnini yozish yetarli emasligini, balki baholashni institutsional amaliyot sifatida boshqarish zarurligini qo'llab-quvvatlaydi [5; 7].

Natijalarni mavjud yondashuvlar bilan solishtirish shuni ko'rsatadiki, test markazlashgan baholash til tizimi komponentlarini tez va ommaviy o'lchashda qulay bo'lsa-da, kompetensiyaning integrativ tabiatini to'liq yoritmaydi. Mexanizm shundan iboratki, kompetensiya real vazifada namoyon bo'lgani uchun vazifaga asoslangan baholash, analitik rubrikalar va portfel elementlari kombinatsiyasi ko'proq dalil beradi, ammo bu yondashuv resurs talab qiladi va baholovchi tayyorgarligini kuchaytirishni taqozo etadi. Misol sifatida, yozma portfelda talabning qayta tahrir qilish sikllari, ya'ni birinchi variantdan yakuniy variantgacha bo'lgan o'sish dinamikasi ko'rinadi, oddiy test esa buni qayd eta olmaydi, shu sababli mezonlar formatlararo uyg'un bo'lishi lozim. Raqamli jihatdan, rubrika asosida yozma ishni baholashga sarflanadigan vaqt bir ish uchun o'rtacha 12–18 daqiqani tashkil etishi mumkin, ko'p tanlovli testni tekshirish esa avtomatlashtirilganda soniyalar bilan o'lchanadi, bu esa amaliy cheklovni ko'rsatadi. Ilmiy izoh sifatida, resurs cheklovi validlik va ishonchlilik o'rtasidagi muvozanat masalasini keltirib chiqaradi, shuning uchun oliy ta'limda baholash dizayni "aralash model" tamoyiliga tayangan holda, yuqori stavkali qarorlar uchun ko'p manbali dalil yig'ishi maqsadga muvofiq [3; 6].

Cheklovlar sifatida tadqiqotning kichik masshtabli diagnostik sinovi, fanlar kesimidagi chuqur differensiallash darajasining cheklangani va baholovchilar sonining ikki nafardan oshmaganini ko'rsatish zarur. Bu cheklovlarning mexanizmi shundan iboratki, namunalar hajmi kichik bo'lsa, statistik barqarorlik past bo'lishi mumkin, fanlararo kontekstlar ko'payganda esa indikatorlarning moslashuvchanligi sinovdan o'tishi kerak bo'ladi. Misol sifatida, tibbiyot yo'nalishidagi akademik yozuvda etiologik izoh va klinik dalillash muhim bo'lsa, ijtimoiy fanlarda manba bilan ishlash va ta'riflar tizimi ko'proq ahamiyat kasb etadi, shu sababli rubrika deskriptorlari intizomiy variantlarga ega bo'lishi mumkin. Raqamli ko'rsatkich sifatida, kelgusida 150–200 talabalik namunada, kamida 4 baholovchi ishtirokida generalizatsiya tadqiqi o'tkazilsa, facetlar bo'yicha xatolik ulushini aniqroq ajratish va kesish ballarini yanada asosli belgilash mumkin bo'ladi. Ilmiy izoh sifatida, bunday kengaytirish baholash tizimini institutsional darajada joriy etishdan oldin pilot validatsiya sifatini oshiradi va adolat tamoyilini kuchaytiradi, chunki turli guruhlar uchun natijalar qiyoslanishi ta'minlanadi [2; 7].

Xulosa

Xulosa bo‘limida tadqiqot oliy ta’limda ingliz tili kompetensiyalarini baholash mezonlarini nazariy va amaliy jihatdan uyg‘unlashtiruvchi mezoniy modelni asoslagani bilan yakunlanadi. Taklif etilgan yondashuv kompetensiya konstruktini ierarxik tarzda aniqlab, uni indikatorlar va daraja deskriptorlari orqali rubrikaga aylantirish mexanizmini ko‘rsatdi hamda baholash jarayonida baholovchi kelishuvi va moderatsiya protokoli zarurligini amaliy dalillar bilan mustahkamladi. Natijalar rubrika bandlarining kontent mosligi yuqori bo‘lishi va baholovchilar o‘rtasidagi kelishuv kalibrlashdan so‘ng sezilarli yaxshilanishini ko‘rsatdi, bu esa baholashning ishonchliligi va adolatligini qo‘llab-quvvatlaydi. Mezonlar tizimi yozma va og‘zaki ko‘nikmalarni profil ko‘rinishida aks ettirgani sababli, u nafaqat summativ baholash uchun, balki diagnostik teskari aloqa va kurs dizaynini takomillashtirish uchun ham samarali vosita bo‘la oladi. Umuman olganda, oliy ta’limda ingliz tili kompetensiyalarini baholashni test markazlashgan yondashuvdan ko‘p manbali, mezoniy va vazifaga asoslangan yondashuvga bosqichma-bosqich ko‘chirish baholash sifati hamda ta’lim natijalarining shaffofligini oshiradi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

Mezon nomi	Ta'rifi	Indikatorlar	Ballar diapazoni
Argument mantiqliligi	Mantiqiy fikr oqimini saqlash	Fikrlarni to'g'ri tartibda ifodalash	0-5
Leksik diapazon	So'z boyligi va madaniyatini ko'rsatish	Sinonimlar va frazeologik birikmalarni qo'llash	0-5
Grammatik aniqlik	O'qilishi aniq va grammatik to'g'ri gaplar tuzish	Xatoliklar soni va turi	0-5
Diskurs tashkiloti	Matn tarkibining mantiqiy va stilistik uyg'unligi	Bo'limlararo bog'lanish	0-5

1. Bachman L. F., Palmer A. S. Language Assessment in Practice: Developing Language Assessments and Justifying Their Use in the Real World. Oxford, Oxford University Press, 2010. 504 p.

2. Weir C. J. Language Testing and Validation: An Evidence-based Approach. London, Palgrave Macmillan, 2005. 336 p.

3. Hymes D. On Communicative Competence. Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1972. 64 p.

4. Jalolov J. J. Chet tili o'qitish metodikasi. Toshkent, O'qituvchi, 2012. 360 b.

5. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. Москва, Академия, 2003. 256 с.
6. Бим И. Л. Теория и практика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва, Просвещение, 1988. 288 с.
7. Karimov U. Oliy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asoslari. Toshkent, Fan va texnologiya, 2019. 240 b.
8. Yozma malakalarni baholash uchun asosiy mezonlar

